

Horizontālais princips «Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana»

4.1.2.8. pasākums "Nevalstisko organizāciju iesaiste veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošanā"

Inese Vilcāne

Labklājības ministrijas Sociālās politikas plānošanas un
attīstības departaments

27/03/2025

**Eiropas Parlamenta un
Padomes 2021. gada
24. jūnija regula (ES)
2021/1060**

9. pants. **Horizontālie principi**

Dalībvalstis un Komisija fondu apguvē nodrošina pamattiesību ievērošanu un atbilstību **Eiropas Savienības Pamattiesību hartai**.

Dalībvalstis un Komisija veic atbilstošus pasākumus, lai programmu sagatavošanas, īstenošanas uzraudzības, ziņošanas un novērtēšanas laikā **novērstu jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, ticības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ**.

Visā programmu sagatavošanas un īstenošanas laikā jo **īpaši ņem vērā pieklūstamības nodrošināšanu personām ar invaliditāti**.

SPECIFISKAIS ATBILSTĪBAS KRITĒRIJS Nr. 3.4.

Projektā ir paredzētas darbības, kas veicina horizontālā principa "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana" īstenošanu

Minimālās prasības

3 vispārīgas HP darbības

- projekta vadības un īstenošanas personāls
- informācijas un publicitātes pasākumi
- sociāli atbildīgs iepirkums

1 specifiskā HP darbība

1 HP rādītājs (definēts MK noteikumos)

Vispārīgās HP darbības (I)

Projekta vadības un īstenošanas personāls

- tiks virzīti **pasākumi, kas sekmē darba un ģimenes dzīves līdzsvaru**, paredzot elastīga un nepilna laika darba iespēju nodrošināšanu vecākiem ar bērniem un personām, kuras aprūpē tuviniekus;
- projekta vadības un īstenošanas **personāla atlase nodrošināta bez jebkādas tiešas vai netiešas diskriminācijas**, veicina mazāk pārstāvētā dzimuma piesaisti, personu ar invaliditāti piesaisti un nediskriminē pēc rases, etniskās izcelsmes, dzimuma, vecuma, invaliditātes, reliģiskās, pārliecības, seksuālās orientācijas vai citiem apstākļiem;
- sievietēm un vīriešiem nodrošināta **vienlīdzīga darba samaksa un vienlīdzīgas karjeras izaugsmes iespējas**, tostarp nodrošinot dalību apmācībās, semināros, komandējumos, (t.sk. piemērota vienlīdzīgas bonusu sistēma, veselības apdrošināšana u.c.) u.c.

Vispārīgās HP darbības (II)

Komunikācijas un vizuālās identitātes pasākumi

- tiks nodrošināts, ka **informācija tīmeklī ir piekļūstama cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem**, izmantojot vairākus sensoros kanālus (redze, dzirde, tauste)
- īstenojot projekta informācijas un publicitātes aktivitātes, to saturs tiks rūpīgi izvērtēts un tiks izvēlēta **valoda un vizuālie tēli, kas mazina diskrimināciju un stereotipu veidošanos** vai uzturēšanu par kādu no dzimumiem, personām ar invaliditāti, reliģisko pārliecību, vecumu, rasi un etnisko izcelsmi vai seksuālo orientāciju
- projekta tīmekļvietnē tiks **izveidota sadaļa "Viegli lasīt"**, kurā tiks iekļauta īsa aprakstoša informācija par projektu un citu lasītājiem nepieciešamu informāciju vieglajā valodā
- finansējuma saņēmēja tīmekļa vietnē, ja tāda ir, tiks **norādīta informācija par projekta darbību īstenošanas vietas piekļūstamību** cilvēkiem ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem, vecākiem ar maziem bērniem un senioriem

Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu pieklūstamība

Fiziska piekļuve bez
šķēršļiem

Informācijas
pieklūstamība tīmeklī
un medijos

Dokumentu,
prezentāciju un
materiālu pieklūstamība

Braille

Large Print

Drukāto materiālu
pieklūstamība

Vairāk par informācijas pieklūstamību: <https://www.lm.gov.lv/lv/informacijas-pieklustamiba-timekla-un-dokumentu-pieklustamiba-1112024>

Informatīvo pasākumu pieklūstamība

Pieklūstams saturs:

- tulkošana zīmju valodā
- subtitrēšana
- reāllaika transkripcija
- Braila druka
- indukcijas cilpas
- vieglā valoda

Pieklūstama fiziskā vide:

- **izvēle Nr.1:** izmantot tikai pieklūstamas norises telpas
- **izvēle Nr.2 :** nomāt pacelāju un pandusu
- izvietot norādes un piktogrammas

8. Lūdzam norādīt, vai būs nepieciešams atbalsts personām ar kustību traucējumiem iekļūšanai telpās

Jā

Nē

Organizējot pieteikšanos pasākumam, jānoskaidro, vai personai ir nepieciešams atbalsts un kāds tieši!

Alkohola, narkotisko vielu lietotāju, smēķētāju, azartspēļu spēlētāju un līdzatkarīgo personu konsultatīvais tālrunis

☎ 67037333

Konsultatīvais tālrunis nodrošina telefoniskas konsultācijas iedzīvotājiem:

smēķēšanas pārtraukšanā;

alkohola lietošanas problēmu risināšanā;

narkotisko vielu lietošanas problēmu risināšanā;

azartspēļu spēlēšanas problēmu risināšanā;

līdzatkarības jautājumos.

Tālruna mērķis ir nodrošināt anonīmu psiholoģisku palīdzību, motivēt un atbalstīt iedzīvotājus savu vai līdzcilvēku paradumu maiņā, kā arī sniegt informāciju par pieejamajiem resursiem un pakalpojumiem atkarību izraisošo vielu lietošanas un azartspēļu spēlēšanas pārtraukšanai, samazināšanai, atkarības ārstēšanā.

Valsts apmaksātas dzemdes kakla jeb skrīninga ceļš

Saņēmi uzaicinājuma vēstuli

Uzaicinājumu nosūta sievietēm 25 - 67 gadu vecumā

Reizi 3 gados

Pieraksties uz izmeklējumu

www.rindapiearsta.lv

Izvēlies ārstniecības iestādi vai ginekologu, kuri sniedz valsts

Veic izmeklējumu

Ārsts veiks apskati un saņems uztriepi

Paraugs tiks nosūtīts uz laboratoriju pārbaudei

Saņem rezultātus un pārrunā tos kopā ar ārstu

Vienojies ar ārstu, kā saņemi rezultātus

Neinterpretē rezultātus pati!

Vairāk par informācijas piekļūstamību:

<https://www.lm.gov.lv/lv/informacijas-pieklustamiba-timekla-un-dokumentu-pieklustamiba-1112024>

LATVIJĀ KATRS OTRAIS

13-15 GADUS VECS PUSAUDZIS VISMĀZ REIZI MŪŽĀ IR PAMĒĢINĀJIS E-CIGARETES.

6 IEMESLI, LAI NESMĒĶĒTU

1. E-cigarešu šķidrums un smēķēšanas laikā izdalītais tvaiks satur vielas, tai skaitā aromatizējošas vielas, kuru ieelpošanas laikā

2. E-cigaretei nav izstrādāts kontroles mehānisms, lai ierobežotu veikto inhalāciju daudzumu, tādēļ iespējams pārdozēšanas

3. E-cigarešu, tāpat kā tabakas cigarešu sastāvā, visbiežāk ir nikotīns, kas var izraisīt spēcīgu atkarību. Arī nikotīnu

4. Vienā uzpildes tvertnē esošā šķidruma (100 - 200 inhalācijas) izsmēķēšana ir līdzvērtīga 10 - 15 cigarešu izsmēķēšanai.

5. Pētījumi liecina, ka e-cigarešu lietošana pastiprina varbūtību dzīvot ar atkarību izraisošu vielu lietošanu.

E-CIGARETES LIETOŠANAS IETEKME UZ VESELĪBU

ĪSTERMIŅĀ IETEKME:

acu un elpceļu kairinājums;
palielināta uzņēmība pret vīrusu infekcijām.

ILGTERMIŅĀ IETEKME:

paaugstināts elpošanas, sirds un asinsvadu, gremošanas sistēmas slimību attīstības risks.

**OTRDIEN, 18. septembrī
plkst. 16:00**

*Seminārs par atkarību
problēmām bērniem,
pusaudžiem un viņu
vecākiem*

Semināri notiks vienlaicīgi:
- Bērniem un jauniešiem - Cesvaines BJC telpās, vada Mg. psych. Kristīne Ozoliņa
- Bērnu un jauniešu vecākiem - Sociālā dienesta telpās, vada Mg. psych. Inita Zarkeviča

Seminārs notiek projekta "Veselai un laimīgai ģimenei Cesvaines novadā" ietvaros.

Valoda un vizuālie tēli

Kāds ir
vēstījums?

- Izvēlies valodu un vizuālo tēlu, kas mazina stereotipu veidošanos
- Pārliecinies, ka prezentē gan sieviešu, gan vīriešu viedokli un vajadzības attiecīgajā jautājumā

Sociāli atbildīgs publiskais iepirkums

Vērtēšanā priekšroka tiek dota pretendentiem:

- kuri nodrošina estētiskās un funkcionālās īpašības, pieklūstamību, atbilstību universālajam dizainam, sociālās un vides aizsardzības prasības
- nodrošina labākus darba apstākļus nodarbinātajiem (elastīgs darba laiks, veselības apdrošināšana u.c.)
- veicina sieviešu un vīriešu līdztiesību darba vietā, palielina sieviešu dalību darba tirgū un rod labāku līdzsvaru starp darbu un privāto dzīvi u.c.

Ja publiskā iepirkuma nolikumā tiek integrētas vispārīgās un specifiskās HP darbības, tad iepirkums ir uzskatāms par sociāli atbildīgu iepirkumu

HP rādītāji un atbilstošās HP specifiskās darbības

HP VINPI rādītājs

VINPI_02.2 (definēts **MKN,**
obligātais)

mediju kampaņu, semināru, konferenču un komunikācijas pasākumu skaits, kuros sabiedrības informēšanai tika nodrošināti cilvēkiem ar dažāda veida funkcionāliem traucējumiem piekļūstami formāti (piemēram, tulkošana zīmju valodā, subtitrēšana, reāllaika transkripcija, raidījumu un pasākumu ieraksti) (ja attiecināms)

Atbilstošās HP specifiskā darbība

- semināru, konferenču un komunikācijas pasākumu īstenošanā sabiedrības informēšanai tiks nodrošināti cilvēkiem ar dažāda veida funkcionāliem traucējumiem piekļūstami formāti (piem., tulkošana zīmju valodā, subtitrēšana, Braila druka, reāllaika transkripcija, raidījumu un pasākumu ierakstīšana)
- tiks nodrošināts, ka konkrētajai videi/objektam/pasākuma norises vietai ir iespēja fiziski piekļūt un to izmantot cilvēkiem ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem gan kā pasākuma skatītājiem, gan kā dalībniekiem u.c.

HP rādītāji un atbilstošās HP specifiskās darbības

HP VINPI rādītāji (papildus)

- Konsultatīva rakstura pasākumu skaits par dzimumu līdztiesības, personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju, vecuma nediskriminācijas, etniskās u.c. piederības un pamattiesību jautājumiem, tostarp par tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem (VINPI_01)
- Izstrādāto vai pilnveidoto stratēģiju, izglītības programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju, mācību līdzekļu (tai skaitā digitālo), skaits, kuros integrēti jautājumi par dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti vienlīdzīgām iespējām, diskriminācijas novēršanu vecuma, etniskās piederības un citu iemeslu dēļ, kā arī pamattiesību jautājumi, tostarp par tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem (VINPI_02.1.)
- Atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto personu skaits (VINPI_04)

Atbilstošās HP specifiskā darbība

- tiks nodrošināti konsultatīva rakstura pasākumi par personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju jautājumiem, tostarp piesaistīti eksperti vai nodrošinātas konsultācijas ar nevalstiskajām organizācijām, kas pārstāv personu ar invaliditāti intereses (atbilstošais HP rādītājs VINPI_01)
- projekta pasākumu un izstrādāto materiālu saturā tiks integrēti nediskriminācijas jautājumi (dzimumu līdztiesība, personu ar invaliditāti vienlīdzīgas iespējas, nediskriminācija vecuma, etniskās piederības, reliģiskās pārliecības un seksuālās orientācijas dēļ), tostarp par tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem (atbilstošais HP rādītājs VINPI_02.1)
- pasākumos iesaistāmās grupas: cilvēki ar invaliditāti, Latvijas mazākumtautību valodās runājošie iedzīvotāji, romu tautības pārstāvji, musulmaņi, migranti, jaunieši, vecāka gadagājuma cilvēki, u.c. (atbilstošais HP rādītājs VINPI_04).

Papildus specifiskās HP darbības*

!! specifiskai HP darbībai var nepiesaistīt HP rādītāju

- veicot iepirkumus, pakalpojuma sniedzējam tiks izvirzīta prasība attiecībā uz zināšanām un pieredzi darbā ar personām ar invaliditāti
- tiks īstenoti veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi, ņemot vērā personu ar invaliditāti vajadzības un intereses
- tiks īstenotas veselību veicinošas programmas un pasākumi (t.sk. fiziskās aktivitātes, pasākumi par veselīga uztura nozīmi u.c.) senioriem un personām ar invaliditāti
- tiks nodrošinātas veselības veicināšanas un slimību profilakses programmas, kas vērstas uz atšķirību mazināšanu sieviešu un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā (atbilstošais rādītājs VINPI_02.1)
- tiks īstenoti sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas programmas un pasākumi par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu (atbilstošais rādītājs VINPI_02.1)

* šīs specifiskās HP darbības KP VIS ir jāpievieno kā “Jauna HP darbība”

Citas prasības HP VINPI kritērijā

- norādīt projekta **budžeta izmaksu pozīcijas**, kuras veicina HP VINPI (ja attiecināms)
- projekta iesniegumā **identificēt galvenās problēmas**, kas skar mērķa grupu
- projekta iesniegumā paskaidrot, kā projektu vadībā un īstenošanā **tiks nodrošināta nediskriminācija**
- **Svarīgi! KP VIS HP darbībām ir jāsniedz pamatojums!**
- HP rādītājiem ir jāpiesaista specifiskās HP darbības! HP darbībām nav obligāti piesaistīt HP rādītājus

Paldies par uzmanību!

Vadlīnijas horizontālā principa “Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana” īstenošanai un uzraudzībai (2021-2027)

<https://www.lm.gov.lv/lv/vadlinijas-horizontala-principa-vienlidziba-ieklausana-nediskriminacija-un-pamattiesibu-ieverosana-istenosanai-un-uzraudzibai-2021-2027>

Inese Vilcāne

Inese.Vilcane@lm.gov.lv

Tel. 64331836

